

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asia

Hallituksen esitys HE 163/2021 vp eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamisesta

HaV on pyytänyt EK:lta lausuntoa otsikkoasiassa. EK esittää lausuntoon seuraavan.

Hallituksen esitys laajentaisi merkittävästi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän viranomaiskäyttäjien ja käyttötarkoitusten piiriä nykyisestä. Se, onko tällainen laajentaminen perusteltua ja tarkoituksenmukaista ottaen huomioon viranomaisten tosiasiallinen tarve tehdä HE:ssä tarkoitettuja pankkitiedusteluja, jää EK:n näkemyksen mukaan kyseenalaiseksi ja epäselväksi.

EK pitää hallituksen esitystä poikkeuksellisen sekavana ja keskeneräisenä. EK:n tiedossa olevien seikkojen perusteella esitys liittyy laajempaan sääntelykokonaisuuteen, jota on valmisteltu jo pitkään ja jota tullessaan valmistelevaan vielä olennaisilta osiltaan kyseisen hallituksen esityksen antamisen jälkeen erillisissä hankkeissa. Tällaista lainvalmistelutapaa ei voi pitää optimaalisena siitä syystä, että konkreettiset vaikutukset kansalaisiin ja yrityksiin jäävät epäselväksi kun kokonaiskuva on vaikeampi muodostaa pirstaleisen valmistelun vuoksi. EK katsookin, että esitystä tulisi vielä jatkovalmistella ennen sen hyväksymistä.

Kannatamme sinänsä pankkikyselyjen tekemisen sähköistämistä ja helpottamista viranomaisten lakisääteisen työn ja nykyisten toimivaltuuksien täyttämiseksi ja sujuvoittamiseksi, mutta on syytä huomioida, että hankkeen seuraavassa vaiheessa esitettäneen laajennuksia viranomaisten varsinaisiin tiedonsaantioikeuksiin (tilitapahtumatietojen tuominen mukaan valvontajärjestelmään), joihin ei nyt tässä hallituksen esityksessä esitä laajennuksia.

Näin ollen suhtaudumme varauksellisesti automaattisten rajapintojen luomiseen hallituksen esityksessä esitetyllä tavalla. Esityksen vaikutuksia tietosuojaan ja pankkisalaisuuteen ja kansalaisten yksityisyyden suojaan tulisi arvioida perusteellisemmin kun lainsäädäntökokonaisuus on paremmin selvillä.

Tulisi käydä laajempi periaatteellinen julkinen kansalaiskeskustelu siitä, missä määrin haluamme, että kansalaisten ja yritysten yksityiskohtaiset ja syvästi yksityiset pankkitilien tilitapahtumatiedot avataan laajasti ja

automaattisesti eri viranomaisten tarkasteltaviksi ikään kuin "varmuuden vuoksi". Nyt käsittelyssä olevan pirstalaisen HE:n pohjalta tällaista arviota on hyvin vaikea tehdä.